

חזון האמונה והבטחון

אמונה וביטחון עם ביאור | הגאון רבי עובדיה קוסובר שליט"א



בשורה נפלאה לכל מביני מדע, עם צאתו לאור עולם של הספר הקדוש 'אמונה וביטחון' למרן החזו"א זצוק"ל, הוראה אור לראשונה, כלול בהדרו, ונוגה לו סביב - פירוש חדש ומקיף לכל הספר, המנגיש את רעיונותיו העמוקים לקורא בן זמננו.

המהדורה החדשה, פרי עמל של שנים, מציעה מערכת כלים מקיפה להבנת הטקסט המקורי: ביאור צמוד, מקורות והארות, אגרות ועיונים, וסדרת מאמרים מקיפים. הטקסט המקורי מנוקד ומחולק לפסקאות עם כותרות משנה, והביאור מוצג כפירוש צמוד המפרש כל מילה וביטוי.

מבט כללי בתחילת כל פרק, ומאמרים משלימים המקשרים בין הפרקים, מסייעים ללומד לראות את התמונה הרחבה ולהבין כיצד כל חלק משתלב במכלול. גישה זו מאפשרת לספר לשרת קהל רחב של לומדים, מהמתחיל ועד למעמיק. העיון בספר, יועיל הן למי שזו לו ההצצה הראשונה לעולם המופלא של אמונה וביטחון ומשנת מרן החזון איש זצוק"ל, והן למי שכבר בקיאים בספר, קראו שנו ושילשו בו. פעולה גדולה עשה המהדיר בהחזרת הטקעים שהושמטו במהדורות קודמות מסיבות שהזמן גרמן, קטעים אלו התפרסמו במשך השנים בהכוונת גדולי תורה לגודל תועלתם ומודפסים כעת שוב במקומם בהורמנא דמרנן שליט"א.

הספר פרי עמל עיונו והיקף ידיעתו של הגאון רבי עובדיה קוסובר שליט"א, הנודע בספריו הקודמים, ערוך בשפה בהירה ומובנת וזכה לברכתם של גדולי ישראל ומרביצי התורה ומעטרת אותו הסכמותיהם שבכתב של מרן הגאון רבי ברוך דוב פוברסקי שליט"א ראש ישיבת פוניבז'; הגאון הגדול רבי אביגדור הלוי נבנצל רבה של ירושלים שבין החומות; הגאון רבי חיים פרץ ברמן שליט"א ר"מ ישיבת פוניבז'; והגאון רבי יצחק שאול קניבסקי שליט"א, המביא גם את הסכמת אביו רשכבה"ג מרן שר התורה הגר"ח זצוק"ל שעיטר בהסכמותיו את ספריו הקודמים של מחבר הפירוש.

בסוף הספר, שדר לן המחבר שליט"א מתנה טובה מבית גזויו, תכריך תשובות דודו רשכבה"ג מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל לשאלות שהרצו לפניו, על סדר חיבור 'אמונה וביטחון'.

עיוני כהנא רבא

עיונים בפירוש הרמב"ן לתורה | מכתבי רבי קלמן כהנא זצ"ל



לאחרונה יצא לאור ספר "עיונים בפירוש הרמב"ן לתורה", אשר מיוסד על כתביו של הגאון רבי קלמן כהנא זצ"ל, מגדולי תלמידי החכמים שבדור הקודם, ורבה הראשון של קיבוץ חפץ חיים, שבתחילת הישוב בארץ ישראל עמד כחומה בצורה שיתנהלו הדברים בדרך התורה וההלכה, והיה מעתיק השמועה מגדולי הדור, ובפרט ממרן החזון איש ואחיו מרן הגר"מ קרליץ זצוק"ל, בכל הנוגע לפולמוסים שהיו בי"מים אלו, כגון מצוות התלויות בארץ, חליכה בשבת, ועוד ועוד. במשך השנים הוציא הגר"ק זצ"ל ספרים רבים בנושאים מגוונים, כאשר עיקר עיסוקו במצוות התלויות בארץ, ואף זהה לחבר ספר הלכות "מצוות הארץ" המבוסס על פסקי מרן החזו"א. ובעיקר נודע בספרו 'טהרת בת ישראל' עפ"י פסקי מרן החזו"א אשר הפך לנכס צאן ברזל בעולם הישיבות ובכל בית בישראל.

בתוך כל שאר תלמודו, חביב היה להגר"ק כהנא זצ"ל לימוד פרשיות התורה בעיון רב ובעיקר פירוש הרמב"ן על התורה, והיה דש בזה רבות מראשית ועד אחרית ימיו, ובמשך השנים כתב על כך כמה וכמה מאמרים, מהם מפורטים ומורחבים, ומהם מראי מקומות והערות שהיו רשומים לו בצידי ספריו, וברכות השנים אף פרסמם בקובץ המעין בשנת תשנ"א מעט לפני פטירתו בסוף אותה שנה.

בנו רבי בנימין זאב כהנא שליט"א, החל לאחרונה לערוך את כתביו אביו העוסקים בחידושי הרמב"ן על התורה, ומפאת שחלק מכתביו בענינים אלו המה הערות קצרות אשר לא נתבארו, החל לבארם ולפרטם, ובתוך מלאכת הכתיבה רחש לבו דבר טוב, להטיל המלאכה על כל יוצאי חלציו של אביו זצ"ל, זרע ברך השם המפארים את טובי הכוללים והישיבות בארץ הקודש, ואכן בעמל והשקעה אדירים עמלו צאצאיו, לדון בכוונתו, להרחיב בדבריו, להציע הדברים משרשם, ולבארם עד שיהיו ברורים ופרושים כשמלה, ובסייעתא דשמיא התקבצו הדברים לידי חיבור נרחב, אשר חלקו מאמרי הגר"ק זצ"ל אשר כתבם בעצמו, מו"מ והעמקה בביאור הרמב"ן לתורה. וחלקו דבריו אשר באו בקצרה במראה מקומות לדברי ראשונים ואחרונים הדנים בדברי הרמב"ן, נתבארו הורחבו נסדרו ונערכו ע"י נכדיו וצאצאיו. וכנודע חידושי הרמב"ן על התורה הם יסודות עמוקים בנגלה ובנסתר, ורבים האומרים מי יראנו טוב בפתיחת שער לדברי גאון הגאונים רב רבנן הרמב"ן זצוק"ל, וספר זה המרחיב ונושא ונותן בדבריו, בוודאי יוסיף בהירות לצמאי הדעת עם השם העוסקים בדברי הרמב"ן הקדושים, אשר ימצאו בו טעם רב, לישא וליתן להקשות וליישב, והיו הדברים ברורים ונהירים. להשיג בכתובת: כהנא, גבעת שאול ירושלים 026513834.

שמחת הנצחון באור התורה

המשך מעמ' 6

יון לא מוכנה להאמין ולקבל את הדרגה של הכח הרוחני של הנשמה, ולכן הם רוצים לאבד כל מעלה רוחנית. לשם כך הם גזרו 'כתבו לכם על קרן השור שאין לנו חלק באלקי ישראל'. מטרת הגזירה הזו היא להתנתק מהחיבור לבורא עולם, מהחיבור לנשמה שהיא חלק אלוך ממעל. ובד בבד הם גזרו 'להשכיחם תורתך', שזה הניתוק של הנשמה מהחיבור לעליונים, כי התורה היא המחברת את הנשמה אל העליונים, ויון לא רצו להאמין ולקבל את המעלה הזו של ישראל שיש להם אפשרות לחבר את נשמתם לעליונים ע"י עסק התורה. ונמצא שהחשך של יון הוא להחשיך את שני האורות הללו: אור נשמת ישראל, ואור התורה. החשך הזה של יון, מטרתו לנתק את הנשמה מהחיבור שלה אל העליונים, וזהו 'החשיכו את עיניהם של ישראל בגזירותיהם'.

1.

היסודות הללו מבוארים גם בדברי הבי"ו והב"ח. הטור (או"ח סימן רכ"ד) כותב: "הוראה חכם מחכמי ישראל אומר 'שחלק' מחכמתו ליראיו, הוראה חכם מחכמי אומות העולם אומר 'שנתן' מחכמתו לבשר ודם". ובטעם החילוק בין הברכות מבראים הבי"ו והב"ח, שלחכמי ישראל - הקב"ה חלק להם חלק הימנו, שנשמותיהם חצובות מתחת לכסא הכבוד. ומבואר להדיא, שחלק זה של הנשמה העליונה, של חכמת התורה, הקב"ה חלק אותו בנשמה החצובה מתחת לכסא הכבוד. לחכמי ישראל יש את חכמת התורה שהיא עצמותו יתברך, שהיא כולה שמותיו של הקב"ה, וכשאדם עוסק בתורה הוא זוכה להתחבר במעלת חכמתו יתברך ולהאיר את נשמתו שהיא חלק אלוך ממעל. והוא שאמרו 'תורה בגויים אל תאמין', בגויים לא נאמר אלא 'שנתן מחכמתו', אבל אין להם חלק בעצמותו יתברך, שאין נשמותיהם חצובות מתחת

חלקנו', להכיר במעלתנו שאנו זוכים להיות לומדי התורה ומאירי העולם בעסק התורה.

ח.

ובעומק הענין המבואר שימי הנצחון של כח התורה הם ימי שמחה, נראה להביא את דברי הגר"א בביאורו למשלי (יג, ט) עה"פ "אור צדיקים ישמח ונר רשעים ידעך". ומבאר הגר"א שאור צדיקים זה האור שנאמר בו ויקרא אלקים לאור יום, ומה שמאיר בלילה הוא הנר, וצדיקים עיקרם הוא האור של העוה"ב. ורשעים - עיקרם הוא העוה"ז שהוא הנר. ומבואר בדברי הגר"א שהחילוק בין אור התורה לאור הנר של עוה"ז, הוא שאור התורה הולך ומתחדש וגדל, ואילו אור הנר של העוה"ז - הולך ודועך. ובכמה מקומות מצינו בכתבי הגר"א שכח השמחה הוא בהתחדשות, ובאמת מעלת ההתחדשות כוחה הוא בתורה, שהתורה היא תמיד התחדשות. וכזה מבואר היטב שהימים הללו שהם ימי הנצחון בכח התורה, הם ימים של התחדשות והתגברות ה'נר תמיד' שהוא האור הגדול המביא לידי שמחה. ולפיכך כותב הרמב"ם שימי חנוכה הם ימי שמחה, שהם ימים של התגברות ההתחדשות של התורה בנצחון היוונים החיים את חיי הגוף שאורו הולך ודועך.

ימי חנוכה הם ימי שמחה, שמאיר בהם אותו 'אור צדיקים', ומתוך ההכרה הזו באים בהם להכרה של הלל והודאה. הביטוי של 'נתרשלו כעבודה' היינו שהדברים נעשים לא מתוך שמחה ורצון, אלא מתוך 'מלומדה'. מצב כזה מבטל את עבודת ד', עיקר העבודה היא העבודה בשמחה ובחשק, החשק והרצון זה עבודה שבלב.

אצל בני תורה יש משמעות מיוחדת לימים של חנוכה. הימים הללו יש בהם השפעה מיוחדת להרגיש את אור התורה ולהתחדש באור התורה ואור הנשמה, ולקבל חשק ורצון וס"ד מרובה לעסק התורה מתוך שמחה והלל. (מתוך שיחת הכנה לחנוכה שנמסרה בביהמ"ד "בני הישיבות" - פסגת זאב מרכז, ירושלים)

לכסא הכבוד, ואין להם חיבור רוחני עם העליונים, אלא מעלת חכמה בלבד.

יון רצו רק חיים גשמיים, וניתוק מחיי הרוחניות. וזאת היתה כל מלחמתם: להשכיחם תורתך, להוריד את ישראל לחיי הגשמיות והתאוה. והנצחון שנצחום ישראל היה בכח התורה, להעמיד שיש לנו חלק באלקי ישראל ע"י חיבור הנשמה אל הקב"ה בכח התורה.

ז.

הרמח"ל כותב שעיקר ההתנגדות של יון היתה למנורה שהיא כנגד התורה. וכבר האריך בזה מרן הנצי"ב שכח המנורה הוא כח התורה שבע"פ.

והנה הבאנו לעיל מדברי הב"ח שכתב: 'ועוד אמר להם, מצוה אחת יש בידם, אם אתם מבטלין אותה מידם כבר הם אבודין, ואיזה זה הדלקת מנורה שכתוב בה להעלות נר תמיד. כל זמן שמדליקין אותן תמיד הם עומדין כו', עמדו וטמאו כל השמנים". כח המנורה הוא כח התמידיות של התורה, וגזירת יון להשכיחם תורתך היתה לכבות את כח נר התמיד של התורה. וגם הנצחון של ישראל היה בהחזרת אותו כח תמידיות של אור התורה.

ומעתה נראה לבאר היטב את דברי הרמב"ם שהבאנו בראש המאמר, שקבעו ימים אלו ימי שמחה והודאה. ענין השמחה הוא על כך שחזר אור התורה ואור הנשמה ע"י המנורה. מרן הנצי"ב בפרשת פקודי כותב שמכח הנצחון שנצחו את יון, גבר כח הישיבות. ונמצא שהימים הללו הם ימי שמחה והודאה על הישיבות שמאירות את העולם כולו באור התורה. הישיבות הן נשמת ישראל, הן שמעצמות את אור התורה לכל הדור כולו, בתוך חיי החשכה של חשך הגלות יש קרן אורה שהיא התורה, וזהו כח הישיבות - להאיר את חשכת יון. שמחת פורים שהיא שמחת הגוף, הביטוי שלה הוא במשתה ויין, ואילו שמחת חנוכה משמעותה בהרגשת הלב הפנימיות של האדם. 'הלל והודאה' זו ההכרה של ההלל והודאה, להכיר במשמעות התורה, להכיר ב'אשרינו מה טוב